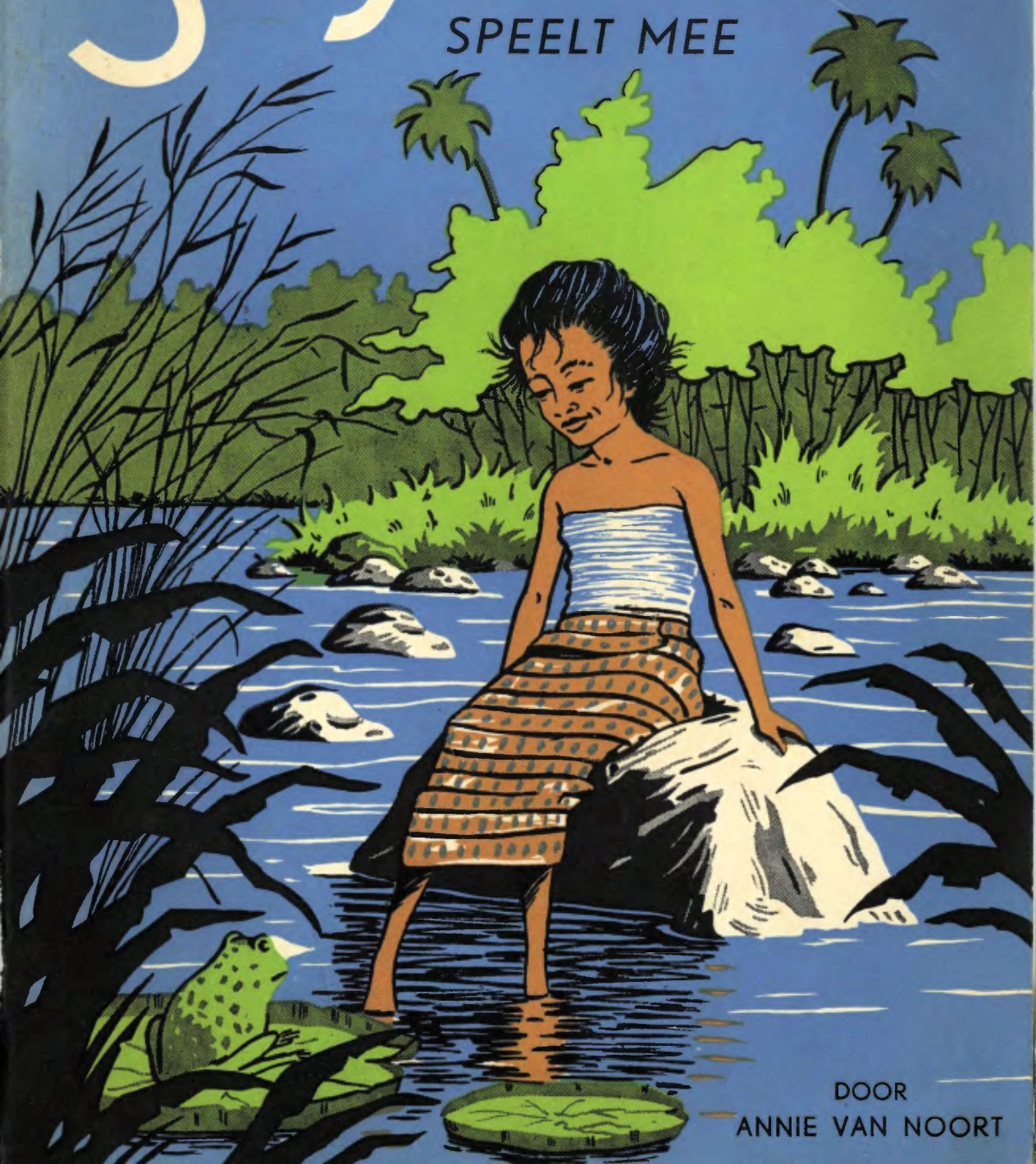

Sidja

SPEELT MEE

DOOR
ANNIE VAN NOORT

Sidja

SPEELT MEE

door

ANNIE VAN NOORT

★

Tekeningen van

C. ELZENGA

UITGAVE VAN HET
ZENDINGSBUREAU DER NEDERLANDSE HERVORMDE KERK
OEGSTGEEST 1959

INHOUD

Een mooie vraag	5
Sidja beleeft drukke dagen	10
Sidja krijgt twee antwoorden tegelijk	14
Een lied in de avond	19
Wil je wel naar school, Sidja?	23
Zaterdag, Zondag, Maandag	28
Het is telkens zo gauw avond!	34
Een grote verrassing	38
Grootmoeders dag	44
Een hevige vechtpartij	51
Sidja speelt mee	58

HOOFDSTUK 1

Een mooie vraag

Hé, wat komt dáár nu aan?" Sidja tuurt verwonderd de weg af. Daar beneden, in de verte, ziet ze een donkere stip, die langzaam groter wordt.

„Is het een auto? Zeg, Kodok, is het een auto?" Sidja kijkt eens naar haar vriend, de grote kikker, die op zijn vaste plaatsje zit, onder een breed varenblad, aan de kant van de kali. Hij kijkt haar heel trouwhartig aan. Maar hij geeft geen antwoord.

„Ach, Kodok, het kan toch immers geen auto zijn! Die was allang hier voorbij gestoven, hoor! Misschien is het een dokar, zeg. Want die zwarte vlek wordt al flink groot, zie je wel?" Sidja vindt het maar heel gewoon, dat ze een gesprek met haar kikker houdt. Ze woont daar nog altijd aan de kant van de grote bergweg, met haar Moeder en Vader en Grootmoeder. Verder is er niemand. Behalve Kodok dan. Ze kennen elkaar heel goed, Sidja en Kodok. Ze hebben allebei een heerlijk plaatsje in de kali. Sidja op haar eigen, grote steen, middenin het water en Kodok wat meer aan de kant, onder zijn varenblad. Sidja heerlijk in de zon. Kodok even heerlijk in de schaduw.

„Het is geen dokar ook, hoor!" zegt Sidja nu. „Het moeten mensen zijn, die langzaam de weg oplopen. Maar ze zien er vreemd uit. Weet je, wat ik doe? Ik ga Moeder even waarschuwen. Misschien willen ze wel een glas stroop drinken in onze winkel. Dag, Kodok! Ik kom straks weer terug, hoor!"

Sidja laat zich van haar uitkijkpost afglijden en springt over

de stenen heen naar de oever van de kali. Daar staat ze even stil en kijkt voorzichtig naar beide kanten de weg af. Als ze geen auto ziet, draaft ze de weg over, langs de prachtige bloemenhaag, die voor hun huisje staat te bloeien.

„Moeder! Hoor eens!” roept ze. Maar ze krijgt geen antwoord. Dus draaft ze verder, om het huis heen, naar de achtertuin. Ja hoor, achteraan, tussen de bomen, ziet ze Moeder en Vader al. Ze zijn daar druk aan het werk. Maar Sidja let daar nu even niet op. Ze heeft haast. Want ze wil weer naar de kali terug.

„Moeder! Er komen mensen aan. Misschien zijn het wel klanten”, hijgt ze. Daar kijken Moeder en Vader vreemd van op. Zo vroeg in de morgen gaat er bijna nooit iemand lopend voorbij hier. Wel later op de dag. Dat zijn dan meestal mensen, die op de markt in het dorp zijn geweest.

„Weet je wel zeker, dat het geen auto is?” vraagt Vader. Sidja loopt alweer terug.

„Nee!” roept ze. „Het zijn mensen — ik bedoel — ze lopen!” En weg is ze alweer. Bij de weg kijkt ze nog eens. Ze kan nog steeds niet goed zien, hoe dat precies zit met die mensen. Daarom loopt ze nog maar door naar de kali. Ze gaat voor deze keer aan de kant zitten, naast de varens. Kodok kwaakt ervan.

„Schrik je van me?” vraagt Sidja. „Stil maar, hoor! Ik ben het maar!”

Kijk, daar is Moeder ook al. Ze komt toch maar even kijken. Met de hand boven de ogen tuurt ze scherp de weg af en kijkt daarna lachend naar Sidja.

„Zie je al, wat het is?” roept ze. Sidja wuift met haar handen, dat ze er niets van begrijpt.

„Atap!” roept Moeder en ze loopt weer naar binnen.

„Atap? ? O, atap, Kodok!” zegt Sidja. Ze moest even nadenken, maar nu begrijpt ze het al. Ja hoor! Daar komen mannen aan, die grote atappen matten dragen. Van die grote matten, waarvan je een dak voor een huis maakt. Ze hebben die matten vastgemaakt aan de draagstokken over hun schouders en nu lopen ze er tussenin. Daarom zien ze er zo vreemd uit. Je ziet hun voeten en hun hoofd en verder alleen maar die matten. Sidja moet nu

C. Elzenga

ook lachen en van puur plezier trappelt ze met haar blote voeten in het water heen en weer, dat de glinsterende druppels alle kanten uitstuiven. Brrr! Kodok neemt een reuzensprong en verdwijnt. Hij moet niets van al die drukte hebben! Sidja houdt op met water-trappen en kijkt hem even na. Ze wuift naar hem en roept:

„Tot straks, hoor!” Ze denkt: „Dan zal ik je alles vertellen, wat ik beleefd heb. Want er is iets te beleven. Heerlijk!” Vrolijk huppelt ze de weg over. Grootmoeder is intussen op haar bankje in de deur komen zitten. En Moeder staat achter de toonbank. Ze spoelt een paar glazen om in een emmer fris water. De mannen zijn nu al vlakbij. Maar wat is dat nu? Ze stoppen. Daar, bij die mooie, open plek tussen de bomen, stoppen ze. Ze gaan erheen. Ze leggen hun vrachten neer. Atappen matten en bamboe's en houten balken. Ze vegen hun voorhoofden af. Natuurlijk! Ze hebben het heel warm gekregen. Het valt ook niet mee om met zulke zware vrachten tegen de berg op te sjouwen. Eén van de mannen komt aanlopen. Als hij ziet dat er een winkel is, roept hij de anderen ook.

„Komen jullie wat drinken?” En tegen Moeder zegt hij:

„Hebt u iets te drinken voor ons? We hebben een verschrikkelijke dorst”.

Sidja gaat nu maar bij Grootmoeder staan. Ze vindt het wel erg leuk, dat er zo maar heel nieuwe mensen zijn gekomen, maar het is altijd ook een beetje griezelig, zo iets onbekends. Eén van de mannen lacht eens tegen haar en zegt plagend:

„Dat had je nooit gedacht, hè, dat je hier burenen zou krijgen?”

„Ja, ja”, vertelt hij aan Moeder en Grootmoeder, „we gaan een huis bouwen, daar, op die open plek, waar we ons materiaal hebben neergelegd”. Maar dat is even groot nieuws! Ze krijgen burenen! Dát moet Kodok weten! Sidja luistert al niet meer naar de rest van het gesprek tussen de grote mensen. Ze is in een wip terug op haar steen in de kali. Ze weet, dat Kodok direkt wel komt, als ze maar rustig even blijft zitten. En jawel, hoor! Daar is hij al!

„O, Kodok, moet je toch eens even luisteren...” steekt Sidja van wal. Maar dan houdt ze meteen weer op ook. Ze staart stil voor zich heen met een glimlach op haar gezicht. Er is een mooie

vraag in haar hoofdje gekomen... een heel fijne, mooie vraag:

„Zouden er ook kinderen komen wonen?”

Sidja jubelt het opeens uit nu: „O, Kodok, stel eens voor, dat er kinderen in het nieuwe huis komen wonen! Wat zou dat heerlijk zijn! Dan komen we hier bij jou spelen, zeg! Stel je eens voor!”

O, Sidja kan het niet laten, want ze wordt helemaal baldadig van dat geweldige idee! Ze spat met handen en voeten het water van de kali overal heen. Kodok is al verdwenen.

„Dáág! Dáág!” roept Sidja hem na. Ze draaft weer naar huis. Ze wil het antwoord op haar vraag te weten zien te komen. Maar de mannen zijn alweer weggegaan.

HOOFDSTUK 2

Sidja beleeft drukke dagen

De volgende dagen ziet Kodok Sidja lang niet zo vaak als anders. Maar hij weet wel, hoe dat komt. Want dat heeft ze hem precies verteld. Sidja heeft het druk. Dat komt niet alleen, doordat ze alles van het bouwen van het nieuwe huis wil bekijken, hoor! Nee. Er is nog iets anders bijgekomen. Vader gaat de tuin vergroten! Ja. De groentetuin! Want ze moeten meer vruchten op de markt kunnen verkopen. Ze verdienen niet genoeg. Alles is erg duur geworden en vooral de rijst. Sidja begrijpt nog niet precies, hoe dat allemaal gaat met het geld en zo. Maar ze voelt wel, dat het heus nodig is van het vergroten van die tuin. Moeder zal Vader de eerste tijd helpen. Dan schieten ze gauw op. En nu moet Sidja het werk thuis doen. Elke ochtend de was. En de winkel afstoffen en de glazen omwassen. De slaapmatten opruimen, het kookgerei voor Moeder klaarzetten en de houtskool bij de kookplaats opstapelen. Ja, ja, het is verschrikkelijk veel! Toch vindt Sidja het erg leuk. Ze doet reusachtig haar best om echt als een groot mens al het werk te doen. En Grootmoeder helpt haar af en toe even, door te zeggen, dat ze het heel goed doet. Want dat is fijn! Dan krijg je nog meer plezier in je werk. Grootmoeder kan zelf niet veel meer doen. Ze is al oud en ze is ook lang ziek geweest. Daardoor is ze ook niet sterk meer. Ze heeft soms nog veel pijn en ze zit maar het liefst op haar bankje of op het gras achter het huis om wat naar de tuin te kijken. Als Sidja haar dan een glas vruchtensap of een kopje koffie brengt maken ze samen gezellig een

c.Elzenga

praatje. Dat is dan even een rusttijdje voor Kleintje. Zo noemt Grootmoeder Sidja nog steeds. En Sidja vindt het wel leuk, dat Grootmoeder zo'n aparte naam voor haar heeft.

Daarna brengt Sidja wat drinken aan Moeder en Vader. Die werken de hele ochtend door, achterin de tuin. Vader heeft al een paar bomen gekapt en Moeder is de grond aan het omspitten. Er groeit veel hard gras onder de bomen en dat moet eerst weggewerkt worden. Daarna gaat Vader hier ananas planten. Dan blijft het gras weg. En de grote vruchten kunnen goed verkocht worden. En de bladeren ook nog. Want van de vezels van de bladeren wordt een heel mooi, glanzend wit garen gemaakt. Vader heeft dat allemaal op een avond zitten vertellen. Grootmoeder en Moeder vonden het een prachtig plan.

's Middags, als al het werk in huis klaar is, moet Sidja toch nodig eens even kijken naar het nieuwe huis. Daaraan wordt ook al zo hard gewerkt. Vier mannen zijn er de hele dag aan bezig. Sidja kent ze nu al een beetje. Ze vertellen haar soms dingen over het huis. Dat vindt ze reusachtig fijn! Maar ze durft nog steeds niet zoveel terug te zeggen. En ze durft helemaal niet te vragen of er misschien ook kinderen komen te wonen. Niemand heeft haar dat nog kunnen vertellen. En ze wil het toch zo erg graag weten!

Het huis wordt heel mooi. Er komen twee kamers in en er worden ook luiken in gemaakt. Die kun je overdag openzetten en dan is het prachtig licht in het hele huis. De vloer is ook al zo mooi. Helemaal glad, net alsof er een soort steen op gemaakt is.

Als de mannen weg zijn en het is nog niet helemaal donker, blijft Sidja nog wat ronddwalen. Dat heeft ze al een paar keer gedaan. Maar vanavond gaat ze ook eens even rustig zitten op een stapel bamboe's. En opeens droomt ze, dat dit huis van haar is en in haar verbeelding maakt ze het heel mooi. Met kleden langs de wand en met platen. Met nieuwe, witte slaapbanken en glanzende kookpotten. Alles nieuw. Ze is zo in haar droom verloren, dat Moeder haar moet roepen. Pas dan merkt Sidja dat het al donker is. En dat ze geen tijd meer heeft om naar Kodok te gaan.

Dus vliegt ze de volgende morgen naar hem toe. Struikelend over haar woorden vertelt ze hem kort en vlug alles van de vorige

dag en rent weer weg, om aan haar werk te gaan. Maar onder het werk blijft ze af en toe staan.

Ze kijkt de kamer rond. De wanden zijn zwart geworden door het vocht en door ouderdom. De slaapbank van Grootmoeder valt bijna in elkaar. De slaapmatjes van Moeder en Vader zijn geel en gerafeld. En het is hier zo erg donker! Dat is eigenlijk nog het ergste! Wat zou het heerlijk zijn, als er een beetje zon naar binnen kon komen!

Zo staat Sidja daar, met haar kleine kamerbezem in haar hand en ze ziet, dat ook haar plaat al oud en vies begint te worden, haar plaat uit het ziekenhuis.

„Kleintje!” Grootmoeder roept haar. Uit is het met het piekeren. Er moet gewerkt worden.

Die middag gaat Sidja eens niet naar het bouwen kijken. Ze loopt rustig naar haar grote steen en gaat daar zitten. Kodok is prompt ook van de partij. Na een poosje merkt Sidja dat. En dan vertelt ze hem alles, van het nieuwe huis en van hun oude huis. En dat ze niet weet, wat ze daaraan doen moet. En dat ze het eigenlijk zo jammer vindt, dat ze hun huis nu niet meer mooi vindt. Langzaam komen alle gedachten uit Sidja tevoorschijn. Het is ook niet makkelijk om precies te weten, wat je denkt en waarom je dat doet. Kodok luistert trouw. Soms kwaakt hij even, heel zacht.

„Ja, ja”, zegt Sidja tegen hem. „Als er nu maar wél kinderen komen wonen, Kodok! Anders ben ik helemaal niet zo blij meer met die nieuwe mensen en met dat nieuwe huis. Maar misschien wordt het nog wel anders. Misschien weet Grootmoeder er iets op. Ja, Kodok, ik ga het vragen. Morgen kom ik weer terug”.

Weer gaat Sidja met een vraag naar huis. Het is ook bijna donker. Moeder staat al aan de deur. Ze moet binnenkomen.

HOOFDSTUK 3

Sidja krijgt twee antwoorden tegelijk

„De wereld is net een sprookje vandaag” denkt Sidja, „zo’n heel mooi sprookje van Grootmoeder”.

Ze zitten met z’n vieren voor het huis. Het is nog heel vroeg. Glanzende nevelslierten hangen tussen de bomen en boven de kali en de weg. De eerste zonnestralen spelen met die nevels en geven ze prachtige kleuren. Dauwdruppels aan de bloemen en bladeren glinsteren zo mooi, dat je er geen woorden voor weet. De krekels sjirpen nog en een kikker kwaakt.

„Kodok wenst je al een goede morgen”, zegt Vader tegen Sidja. „Hoor je dat?”

„Ja. Leuk, hè?” vindt Sidja.

„Vandaag zul je weer wat meer tijd voor hem hebben”, zegt Moeder. „Mijn werk in de tuin is voorlopig klaar. Vader gaat vandaag planten”.

„Dat komt maar prachtig uit voor jou, Kleintje”, zegt Grootmoeder. „Het nieuwe huis is toch ook al helemaal klaar? Wie weet, komen straks de nieuwe mensen al!”

O ja, dat huis! Sidja kijkt eens naar Grootmoeder en zegt:

„Dat huis is wel héél erg mooi, hè Grootmoeder?”

Er komt niet direkt antwoord. De drie grote mensen kijken Sidja eens goed aan. Dan knikt Vader nadrukkelijk en zegt:

„En nou vind jij ons huisje zeker maar oud en lelijk, is het niet, Sidja? Jij wil ook een nieuw huis met twee kamers en ramen en een gladde vloer en zo, hè?”

c. Elzenja

Sidja knikt stil. Vader is niet boos, begrijpt ze meteen. Het is net of hij er zelf ook al iets over gedacht heeft. Moeder knipoogt tegen haar. En Grootmoeder zegt:

„Nieuwe huizen worden oud, Kleintje. Dit huis van ons is ook heel mooi en nieuw geweest. Maar nu is het een écht huis geworden. Als je goed luistert, kan het je verhalen vertellen van alles, wat wij in ons huis hebben meegemaakt. Dat is juist pas fijn van een huis. Dan is het je thús geworden. Dat huis hiernaast is nu net nog een baby. Het weet nog niets”.

Daar moet Sidja om lachen. Vader lacht met haar mee. Het is waar, hoor, ze zou niet graag uit hun huisje vandaan gaan. Nee, nee! Ze denkt opeens weer aan die tijd, verleden jaar was dat, toen ze niet zeker wisten of ze hier wel konden blijven wonen. Omdat de doekoen uit Grootmoeders dorp wilde, dat ze naar het dorp terugkwamen. O nee! Verschrikkelijk was dat! Sidja moet er maar niet meer aan denken. Ze wordt er akelig van. Vooral als ze opeens weer voelt, dat ze hier eigenlijk nóg niet voor goed wonen. Want dat hangt immers af van de boze geesten — of die hen door ongelukken naar het dorp terug zullen jagen... Of nee — het hangt meer af van Toehan Jesoes — of die op een andere manier kan helpen en meer macht heeft dan de doekoen en de geesten samen. Sidja's gedachten tuimelen door elkaar. Ze kijkt Grootmoeder er eens op aan. Als je zó denkt, ben je opeens toch weer heel blij met je eigen huis.

„Kukeleku! Kukeleku!” klinkt het onverwacht door de stilte.

Wat is dat nu? Een haan? Maar er woont hier nergens een haan. Vader is opgestaan. Hij kijkt de weg af.

„Ja, hoor. Precies wat ik dacht”, zegt hij. „De verhuizing!”

Sidja springt op. Twee volgeladen dokars staan voor het nieuwe huis. Een Meneer staat erbij, met een fiets aan de hand. Dat is één van de vier bouwers, ziet Sidja. Dus die komt hier wonen. Er springt iemand uit de achterste dokar. Een Mevrouw. Ze kijkt om. Er is nog iemand. Een jongen!

„Zie je dat, Sidja, die is even groot als jij”, zegt Moeder. Nu tilt de Mevrouw iemand op.

„Zie je dat, Kleintje, wat een leuke hummel. Die is misschien pas drie jaar”, zegt Grootmoeder.

„Kind, kind, wat bof jij daarbij!” zegt Vader. „Speelkameraadjes, zo maar, vlak naast je oude, trouwe huisje!” Hij trekt Sidja aan haar vlecht. Sidja probeert zijn handen te pakken. Dat wordt een hele stoeipartij. Moeder en Grootmoeder kijken lachend toe. Nu zijn ze allemaal blij voor haar, omdat er kinderen in het nieuwe huis komen. Een jongen en een meisje. Vader maakt de blijdschap voor Sidja nog groter. Hij fluistert in haar oor:

„Als de ananas heel goed verkocht kan worden over een poosje... weet je, wat ik dan ga doen?... dan maak ik een raam in ons huis en dan gaan we samen alles mooi wit maken, met verf en met kalk. Zullen we dat doen?”

„Ja, ja!” juicht Sidja. „En dan krijgt Grootmoeder een nieuwe slaapbank, hè Grootmoeder?”

„We zullen het maar rustig afwachten allemaal”, zeggen Grootmoeder en Moeder tegelijk. Dat klinkt heel leuk en lachend gaan ze met z'n vieren naar binnen.

Later op de ochtend zit Sidja op haar grote steen. Ze heeft Moeder geholpen met wassen in de kali en is daarna hier maar gebleven. Ze wacht op Kodok. Af en toe kijkt ze naar het nieuwe huis. Zouden die kinderen niet eens buiten komen? O — daar is Kodok.

Zachtjes begint Sidja hem het hele verhaal te vertellen, van de antwoorden, die ze vanmorgen op haar vragen gekregen heeft.

„Hé, zeg, tegen wie zit jij nou te praten?”

Daar staat de nieuwe jongen en hij heeft zijn zusje aan de hand. Sidja zegt niets. Het is toch wel even vreemd, hoor, om zo maar opeens wat te moeten zeggen, vindt ze. Ze is dat ook helemaal niet gewend. Maar de jongen wel. Hij zegt:

„Ik ben Parta — eigenlijk Partadihardja — maar ik word Parta genoemd. En dit is Karti — eigenlijk Kartinah — maar ze wordt Karti genoemd. We wonen daar”. Hij wijst naar het nieuwe huis. Sidja knikt.

„Dat weet ik”, zegt ze.

„Hoe heet jij?” vraagt Parta.

„O... Sidja...”, zegt ze zacht. Zij heet alleen maar Sidja — verder weet ze niets.

„Woon jij dáár?” vraagt Parta met een hoofdknik naar de overkant. Sidja knikt weer.

„O”, zegt Parta. „Praat jij altijd zoveel?”

„Nee... uh... ja...” Sidja weet niet precies, wat hij bedoelt.

„O”, zegt ze dan, „je bedoelt, tegen Kodok. Ja. Daar vertel ik alles aan. Daar zit hij, onder de varen. Ik vertelde hem, dat jullie gekomen zijn. Daarom blijft hij nu rustig zitten, zie je wel?” Parta kijkt eens. Wat een knaap van een kikker is dat! Geweldig!

„Zie je dat wel, Karti, wat een mooie kikker? Hij heeft kralen-oogjes, net als jouw beertje!”

Maar nu heeft het gesprek lang genoeg geduurd. Parta wil weer eens thuis kijken, hoe alles daar opschiet.

„Mag Karti bij jou blijven?” vraagt hij. „Dat vindt Moeder wel goed, denk ik”. Sidja vindt dat prachtig. En Karti blijkbaar ook. Ze gaat aan de kant van de kali zitten en kijkt naar het heldere, glinsterende water en naar Kodok en naar Sidja, die daar zo mooi op die grote steen zit.

„Vind je het fijn hier?” vraagt Sidja.

„Ja, ja — ikke fijn hier”, zegt Karti. „Fijn, hè?” vraagt ze dan zelf weer. Sidja lacht en knikt.

Zo zitten de twee meisjes daar samen bij de kali. Ze hebben al gauw een druk gesprek. De zon schijnt. De kali schittert. De bloemen en bladeren glanzen. En Kodok zit heel wijs de blijde wereld in te kijken.

HOOFDSTUK IV

Een lied in de avond

De volgende avond lijkt het wel of er feest is, vindt Sidja. Direkt na het avondeten zijn de nieuwe burens hun eerste bezoek komen brengen om kennis te maken met Moeder, Vader en Grootmoeder. Ze zijn er al zo vroeg, omdat Parta en Karti dan ook mee mochten gaan. Dat is leuker voor Sidja. Moeder heeft op de toonbank een petroleumlampje neergezet en in het zachte licht daarvan zitten ze met z'n allen bij elkaar.

Grootmoeder, als de oudste, begint het gesprek. Ze zegt: „We zijn heel blij, dat u hier bent komen wonen met uw kinderen. Wij wonen hier al veel jaren alleen. Voor ons was dat niet zo erg, want er komen nog wel eens klanten en kennissen of familie uit mijn dorp. Maar Sidja ziet bijna nooit kinderen. En nu zijn op eens Parta en Karti er. Dat is erg fijn”.

Meneer bedankt Grootmoeder hartelijk voor haar vriendelijke woorden. Hij vertelt, dat ze dit mooie plekje voor hun huis een poosje geleden al hadden uitgezocht. Omdat het hier zo mooi is en het is ook nog makkelijk, dat u deze winkel hebt. Ja, weet je nog wel, Parta? Toen we hier de eerste keer waren, hebben we Sidja ook al gezien. Ze zat op haar steen in de kali.”

Iedereen lacht daar even om.

„Sidja en haar steen en Kodok, dat zijn er drie, hoor! Die horen stevig bij elkaar”, lacht Vader.

Moeder gaat limonade inschenken en rijstkoekjes uitdelen. Wat is het gezellig zo! Sidja zit te genieten. De Vaders praten samen

met hun donkere, lage stemmen. De Moeders hebben het over een bloementuin, die Mevrouw wil aanleggen. Grootmoeder vertelt een verhaaltje aan Karti. En Parta kijkt Sidja eens aan en zegt:

„Het is eigenlijk wel jammer, dat je ook niet naar school gaat, vind ik. Dan zouden we samen kunnen gaan, zeg! Maandag moet ik er al heen. Niets lekker, hoor, elke dag zo'n lange wandeling in je eentje te maken! Maar voor jou is het misschien wel te ver”.

„Ben je dan de hele dag weg?” vraagt Sidja nieuwsgierig.

„Nee. Alleen maar 's morgens. Want 's middags en 's avonds moeten er weer anderen les hebben, geloof ik”. Parta's Vader hoort dat net. Hij zegt tegen Vader:

„Voelt u er niets voor, Sidja ook op school te doen? In het dorp, beneden, gaan ze juist een school beginnen. Dat komt dus prachtig uit voor Parta. Ik hoorde trouwens, dat er veel belangstelling voor is. Ze hebben in de ochtenduren het schooltje al bijna vol met jonge kinderen. 's Middags komen de groteren van zowat tien tot zestien jaar en 's avonds nog veel volwassenen, die lezen en schrijven willen leren. Ja... is dat eigenlijk ook niets voor uzelf?”

Iedereen heeft geluisterd, naar wat meneer vertelde. Een school in het dorp, dat is een goed ding. Vader geeft nu antwoord.

„Voor mij zijn die lessen niet meer nodig”, zegt hij beleefd. „Ik ben vroeger op een goede school in de stad geweest. Dat heb ik aan mijn Moeder te danken”.

„Maar... neemt u mij niet kwalijk...” Parta's Vader kijkt verwonderd rond. „Waarom zit u dan hier? Ik bedoel — waarom bent u niet op een kantoor of ergens anders aan het werk? Mannen, die goed onderwijs hebben gehad, hebben we overal hard nodig. Of... wilt u beslist uw tuin houden en zo?”

Parta zegt zacht tegen Sidja:

„Zeg, luister eens. Je moet vragen of je óók naar school mag Maandag. Dat vindt je Vader dan vast wel goed en je Grootmoeder ook. Dan kun je aan je Moeder hier thuis alles leren. Dat zou toch prachtig zijn? Kun je goed, stevig wandelen?”

„Ja, ja, dat kan ik wel. Maar... zijn er dan wel meer meisjes op die school van jou?” vraagt Sidja. Ze hoort zoveel nieuwe dingen. Een school met een heleboel kinderen en ook nog grote mensen en

ander werk voor Vader. Adoe! Ze wordt er een beetje bang van, van al dat nieuwe! Parta merkt dat niet. Hij lacht.

„Natuurlijk zijn er meisjes op die school. Dat is toch overal zo? Of heb je nog nooit een school gezien?” Sidja schudt het hoofd.

„Nou, joh, dat is toch helemaal piekfijn”, vindt Parta. „Dan maak je alles lekker nieuw mee, voor de eerste keer”. Ze praten er een heel poosje over door. Parta vertelt wat je wel niet allemaal op een school leert en dat je ook nog vrije tijd hebt en spelletjes kunt spelen.

„Morgen,” belooft hij, „zal ik je een leuk balspel leren!”

„Kom, we gaan eens opstappen”, zegt meneer. „Ik geloof, dat Karti al bijna slaapt, hè Grootmoeder?” Grootmoeder lacht. Ze heeft van het vertellen van het verhaal evenveel genoten als Karti van het luisteren. Maar het is inderdaad bedtijd geworden in-tussen. Iedereen staat op.

„Hartelijk dank voor de vriendelijke ontvangst”, zegt Meneer. En Mevrouw vraagt of ze gauw eens een avondje bij hen komen.

„Tot ziens en welterusten!” roept iedereen. En Parta fluistert nog gauw tegen Sidja:

„Je vraagt het, hè?”

In de donkere avond verdwijnen de burenen.

Stil is het nu opeens. Je hoort de krekels weer en het zachte ruisen van de palmladeren. Maar dat zijn eigenlijk geen echte geluiden. Die behoren juist bij de stilte, vindt Sidja, bij de nacht.

Als ze allemaal binnen zijn, zegt Grootmoeder:

„Weet je, wat ik vreemd vind? Dat de burenen geen selamatan houden! Ze kunnen toch maar niet zo maar, zonder iets, in een nieuw huis gaan wonen? Ze moeten toch voor hun heil en hun gezondheid onze godsdienstige maaltijd houden? Ik begrijp niet, hoe ze het zonder durven. Als je bedenkt, wat de doekoen verleden jaar tegen mij zei, hè? Zij zullen toch ook wel ergens anders thuis-horen. Zouden ze helemaal niet bang zijn voor de boze geesten of voor moeilijkheden? Ik begrijp er niets van...”

Moeder en Vader zijn het volkomen met Grootmoeder eens. Het is vreemd. Wat zouden het voor mensen zijn?

„Ik vond ze toch erg aardig”, zegt Vader. Daar moeten ze alle vier over nadenken.

En dan klinkt in de stilte een hoge, heldere soelingtoon. Een mooie melodie komt er meteen achteraan. De burens zingen. Het klinkt mooi in de donkere avond. Vader zet voorzichtig de deur nog even open. Ze horen de stemmen van Mevrouw en Meneer en ook het hoge kinderstemmetje van Karti. Voor haar is het lied nog een beetje moeilijk. Maar ze doet toch dapper mee, dat kun je zo maar horen.

„Parta speelt dus op de soeling,” denkt Sidja. „Zou het een grote, mooie fluit zijn?”

Het lied is uit. Vader sluit de deur. Er wordt nu nergens meer over gepraat. Dat komt nog wel eens. Even later ligt Sidja op haar slaapbank. Er is veel om over te denken. Maar haar ogen vallen al gauw dicht. Toch is dat lied nog een beetje in haar hoofd. Dat lied. Ja. Daardoor moet ze aan het ziekenhuis denken! Hoe zou dat komen? Even nog gaan Sidja’s ogen open. Ze probeert of ze haar plaat kan zien, haar plaat uit het ziekenhuis. Maar het lukt niet. Het is te donker. Sidja’s ogen vallen weer dicht.

Sidja slaapt.

HOOFDSTUK 5

Wil je wel naar school, Sidja?

Alles lijkt de volgende dag heel gewoon. Sidja helpt Moeder een poosje en gaat daarna met Karti spelen. Karti heeft een heel leuke pop met allerlei kleertjes. Daar speelt Sidja ook graag mee, want ze heeft nog nooit zoiets gehad. De nieuwe burens hebben veel dingen, die Moeder en Vader niet hebben. Stoelen hebben ze en een tafel. En er hangt een heel mooie plaat aan de wand. Sidja heeft er nog niet echt goed naar durven kijken, maar de kleuren alleen al zijn erg mooi. Toch piekert ze er nu niet meer over, dat ze alle mooie dingen en het nieuwe huis zelf wel wilde hebben. Nee. Ze vindt het nu allang fijn dat ze hier spelen mag en dat Parta en Karti er zijn. Haar hele leven is er veel leuker door geworden. Trouwens... er is nu weer iets anders om over te denken. Onder het babbelen met Karti door raakt ze het niet kwijt.

Alles léék wel gewoon vanmorgen, maar er waren toch een paar dingen anders. Want Vader vroeg:

„Wil je eigenlijk wel naar school, Sidja?”

En zij had eerst nee geschud en toen weer ja geknikt. Daarom zei Grootmoeder:

„Kleintje moet er maar even over denken, hè? Vraag nog maar eens aan Parta, hoe alles daar is”.

En even later vroeg Moeder aan Vader:

„Wat doet onze buurman eigenlijk voor werk, weet jij dat?”
Toen zei Vader:

„Hij is opzichter geworden bij de theefabriek. Vroeger was hij op kantoor, maar ze wilden graag buiten wonen”.

Zie je, die vraag van Vader raakt Sidja niet kwijt onder het spelen, die vraag over de school...

„Hallo zeg Sidja, burinnetje, waarover zit jij wel zo diep na te denken?” Meneer staat vlak voor haar en ze heeft hem niet eens aan zien komen. Parta is er ook. Die twee hebben samen een wandeling gemaakt. Sidja weet echt zo gauw niet wat ze zeggen moet. Ze lacht maar eens vriendelijk.

„Ja, ja”, zegt Meneer. „Jij hebt altijd maar vakantie, hè? Dan heb je ook een heleboel tijd om over allerlei te dromen!” Lachend stapt hij naar binnen en roept:

„Koffie alsjeblieft! Koffie, voor twee arme mannen, die een zware tocht door de bergen achter de rug hebben! Koffie! Koffie!” Parta loopt grinnikend met zijn Vader mee. Hij kijkt nog gauw even om naar Sidja, of die het grapje wel begrijpt. Maar Sidja is druk in de weer met Karti en hij kan haar gezicht niet zien.

Na het koffiedrinken gaan Sidja en Parta het balspel proberen. Dat is een soort handbal met allerlei figuren erbij. En je moet op een bepaalde, afgestreepte plaats blijven staan. Sidja doet al haar best om de bewegingen na te doen en evengoed steeds weer de bal te vangen. Maar het lukt niet erg. Parta is haar te vlug af en zij moet telkens achter de bal aanrennen. Ze wordt er moe van en Parta wordt boos.

„Sufferd, let dan een beetje op!” valt hij uit. Daar wordt Sidja opeens kwaad van.

„Nou zeg, ik doe het toch zeker voor de eerste keer! Maar nu schei ik er mee uit! Lekker! Ga jij maar alleen ballen, hoor! Ik moet ergens over denken”. En weg rent ze, naar de kali, naar haar rustige denkplekje op de grote steen. Parta staat haar verbouwe-reerd na te kijken, met een gezicht van „moet je nou nog wat!” En Sidja?

Die zit op haar steen en denkt. Maar niet direkt aan de school. Eerst nog aan dat balspel. Ze werd zo maar opeens kwaad op die Parta! Zoiets is haar nog nooit gebeurd! Ha, daar is Kodok! Die moet het maar eens even precies weten. Een beetje opgewonden

C. Elzenga

door het vreemde booszijn vertelt Sidja het hele geval. Kodok luistert als altijd. De kali stroomt rustig langs de steen. De weg ligt stil en verlaten in de zon. Het is zó rustig op Sidja's plekje, dat ze er zelf ook weer rustig van wordt. Maar dan is ze ook meteen toe aan haar tweede verhaal over school en ook over de theetuin. Daar praat ze lang over met Kodok... vooral over de school... Telkens weer zegt ze hetzelfde. „Zou ik wel durven, Kodok, zou ik wel durven?” Ze weet geen antwoord. Misschien kan ze er nog eens met Moeder over praten en met Grootmoeder. Zouden die het fijn vinden als ze lezen kan en schrijven? Ja,... misschien wel... O, daar komt Parta aanslenteren. Hij doet eerst net of hij voorbij wil lopen, maar zegt, als hij bijna langsgelopen is, opeens:

„O zeg, zit je hier? Wat doe je?”

„Niets,” zegt Sidja. Ze heeft hem best door, hoor! Maar je kunt immers niet altijd boos blijven! Het is bij haar ook allang weer over. Daarom vraagt ze:

„Zeg Parta, vertel nog eens over de school?”

„O, heb je het nog gevraagd thuis?” Parta is direkt vol aandacht. Het is toch leuk, dat hij zo graag wil, dat ik ook ga, vindt Sidja. En ze vertelt hem dat Vader heeft gevraagd of ze wel wil en dat zij er nu over moest denken.

„Nou jôh, dan doe je het toch zeker!” meent Parta. „Ik kom misschien wel in een andere klas, maar wat geeft dat? Ik ben al een tijdje op school geweest. Weet je wat? Ga even mee, dan zal ik je een boekje van school laten zien. Daar staan heel leuke plaatjes in en ik kan er ook al een beetje uit lezen. Er zijn kleine verhaaltjes, echt waar gebeurd. En er is één sprookje in, over een dwerghertje”. Samen hollen ze de weg op. Als Vader 's avonds aan Sidja vraagt of ze nog over de school heeft gedacht, bedenkt ze opeens, dat ze nog vergeten heeft te vragen of Moeder en Grootmoeder het fijn zouden vinden, als ze naar school ging.

Ze kijkt eens even het kringetje rond en zegt:

„Ik wil wel. Maar vinden jullie het wel fijn?”

„Natuurlijk”, zegt Vader. „Anders zou ik het heus niet aan je vragen, hoor!”

„Ja, ik vind het ook erg leuk, want dan kun je ons later voorlezen”, zegt Moeder.

„Ja, word jij maar een geleerde dame, hoor! Dat vindt jouw Grootmoeder héél fijn, Kleintje”, zegt Grootmoeder.

Zo is het dan opeens besloten. Sidja zal Maandag met Parta naar school gaan. Als er tenminste nog een plaatsje is. Vader zal dat morgen gaan vragen.

HOOFDSTUK VI

Zaterdag, Zondag, Maandag

Sidja slentert de weg af. Het is middag en verschrikkelijk warm in de zon. Eerst heeft ze een poosje op haar steen gezeten, want bij de kali is het altijd iets koeler. Maar ze kon het niet lang volhouden vandaag. Ze is een beetje ongeduldig. En als Kodok nu nog gekomen was, had ze een poosje met hem kunnen babbelen! Maar die kwam ook niet eens!

Parta is met zijn Vader naar de theetuin. Karti slaapt altijd 's middags. Grootmoeder ligt ook wat te rusten en Moeder maakt nieuwe limonade voor de winkel. Nou — en Váder is vanmorgen naar het dorp gegaan. Dat is het hem nu juist! Op hém loopt Sidja te wachten! Het gaat immers om die school... of ze er wel op kan!

Ze tuurt af en toe scherp de weg af met haar hand boven haar ogen, om die tegen de felle zon te beschermen. Maar met een zucht komt ze telkens tot de ontdekking dat het weer mis is. Er is nog niet het allerkleinste zwarte stipje in de verte te ontdekken.

Sidja keert maar weer terug. Weet je wat — ze gaat vlakbij huis onder de kokospalm zitten, in de schaduw van zijn bladeren. Want oef-oef — wat is het warm — ontzettend! Je zou er zowat van in slaap vallen, als je maar niet steeds aan Vader en aan die school moest denken! Dat boekje van Parta is echt toch zó mooi, dat je alleen al daarom graag naar school wilt, om zo'n mooi boekje te kunnen lezen! In het ziekenhuis waren ook boeken, met grote platen erin. Die mocht ze wel eens bekijken, toen ze daar

was... maar ja, de verhalen kon ze natuurlijk niet lezen. Jammer was dat, hoor!

Moeder verschijnt om de hoek van het huis, met een glas limonade in haar hand.

„Proef dit eens, Sidja”, zegt Moeder. „Ik heb geprobeerd limonade te maken van tamarinde. Dat is weer eens iets anders voor de mensen. Ik geloof, dat het heus wel lekker is geworden. Maar het is nog niet helemaal koud, hoor!” Sidja proeft voorzichtig van de limonade, die een beetje dik is en ook vaak stroop wordt genoemd.

„Nou?” vraagt Moeder.

„Heerlijk, Moeder... ik vind het echt lekker, hoor!” Mag ik het hele glas leegdrinken?”

„Nou, vooruit dan maar, omdat jij het bent”. Sidja geniet van haar stroopje en Moeder tuurt de weg af. Ze begrijpt best, dat Sidja op Vader zit te wachten. Dat voelt Sidja ook wel. En Moeder is natuurlijk zelf ook nieuwsgierig.

Daar komt ook werkelijk iets aan in de verte.

„Kijk eens, Sidja, daar is iets. Maar het lijkt meer een dokar, hè?”

Sidja staat direkt op. Samen kijken ze gespannen de verte in.

„Ja hoor — een dokar”, zegt Sidja teleurgesteld. Nog geen Vader te bekennen. Sidja gaat er maar weer bij zitten. Moeder blijft ook maar even wachten. Je kunt nooit weten of daar geen klanten aankomen voor een koele dronk of zoiets.

Klanten? Nee maar... moet je nu toch eens even zien! Wat een heel bekende klant komt daaraan! Vader! Zomaar deftig met een dokar!

Vader springt vrolijk uit het wagentje. Onder het springen roept hij al:

„Hallo, Sidja, het is in orde, hoor!”

Sidja, die niet meer op de dokar heeft gelet springt met een kreet van verwondering overeind. Ze rent op Vader toe.

„Ja dochter, nog twee nachtjes slapen... dan ga je naar school, hoor!”

Nog twee nachtjes slapen! ! Wat geweldig! Moeder zegt:

„Nou zeg, ben jij even blij, hè? Wat zul je nu geleerd worden!”

Vader biedt intussen de voerman van de dokar aan om even te komen uitrusten en iets bij hen te drinken. Vader mocht zomaar meerijden zeker, denkt Sidja. De drie grote mensen gaan samen naar de tuin, achter het huis. Maar Sidja loopt niet mee. Ze wil eens zien of Kodok er alweer is. En misschien komt Parta ook wel gauw thuis. Die moet het goede nieuws over de school ook horen!

„Nu nog één nachtje slapen”, denkt Sidja de volgende morgen. Hoe heeft Parta het ook weer gezegd gisteren?

„Vandaag is het Zaterdag, morgen is het Zondag, dan ga ik naar de stad met allemaal van thuis en dan nog één keer slapen, dan is het Maandag, dan gaan wij samen naar school. Sidja weet de namen van de dagen nog niet allemaal. Maar ze wil deze drie alvast onthouden: Zaterdag, Zondag, Maandag.

„De rest leer je wel op school” heeft Parta gezegd. En hij vond het prachtig, dat Sidja al zo goed kon tellen, tot 50 nog wel. Dat komt door het aftellen van de vruchten, waarmee Sidja Moeder altijd geholpen heeft.

„Dan leer je wel gauw rekenen”, zei Parta. Rekenen! Ook alweer iets nieuws! Morgen gaat dat beginnen!

Morgen! Ja, maar o, wat duurt die Zondag lang! De burenen zijn weg en er gebeurt niets. Pas laat in de middag is er iets fijns. Moeder gaat met Sidja wandelen! De weg omhoog, tegen de berg op.

Als ze de eerste hoek om zijn ligt de slingerende weg daar voor hen met glinsterende sawah's aan de ene kant en aan de andere kant de kali en het bos. Rondom staan de bergen en hier en daar zie je een dorpje. Heel mooi is het hier. Sidja bedenkt, dat ze dit ook eens aan Parta moet laten zien. Die is hier nog niet geweest.

Ze praat intussen met Moeder over de school. Ook over het boekje van Parta en over de boeken van het ziekenhuis. Moeder vindt dat allemaal erg leuk om te weten. Ze zegt tenslotte:

„Weet je, wat we doen, Sidja? Als we 's avonds eens tijd hebben of 's middags, leer je mij ook al die dingen van school. Dat zou best kunnen, hè?”

Dat is een mooi idee! Sidja begint te huppelen van plezier! Samen met Moeder dingen doen heeft ze altijd fijn gevonden! Dus dat is hiermee natuurlijk ook zo.

„Kopen we dan een boekje?” vraagt ze vol ijver. Moeder lacht eens.

„Wie weet”, zegt ze. „Misschien kan Vader dat wel doen over een poosje”.

Als ze weer vlakbij huis zijn gekomen zien ze Meneer met Vader zitten praten. Jammer! Het wordt al donker. Sidja kan nu niet meer naar Parta gaan. Maar morgenochtend zullen ze al vroeg samen naar school gaan! Heerlijk!

Na het avondeten vertelt Vader iets van zijn gesprek met de buurman.

„Hij heeft me verteld, dat ze Christenen zijn. Ze vonden, dat we dat moesten weten. Er zijn er nog wel van onze eigen, Mohamedaanse mensen, die niets met Christenen te maken willen hebben. Daarom... Maar daar denk ik anders over. Dat komt ook door die hele geschiedenis van Sidja en het ziekenhuis... vinden jullie ook niet?”

Sidja zit met grote ogen te luisteren.

Christenen?

O ja,... ze kijkt naar haar plaat. Grootmoeder ziet dat. Ze knikt eens tegen Vader. Moeder vindt, dat de burens toch erg aardige mensen zijn en waarom zou je daarmee niet omgaan? En Sidja gaat nu toch ook met Parta naar school?

„Welja”, zegt Grootmoeder, „natuurlijk, dat kan beslist niet verkeerd zijn. Ik vind het ook wel een beetje... ja, een beetje om verwonderd over te zijn... want hier heb je nu dus mensen, die ons over Toehan Jesoes kunnen vertellen...” Ze knikt in de richting van Sidja's plaat, waar Toehan Jesoes op staat. „Dat wilden we immers? We wilden Hem toch leren kennen? Alles van Hem weten en zo...?” En als Moeder en Vader niets zeggen, gaat ze nog eens door: „Dat wilden we immers... verleden jaar... toen Sidja pas beter was... dat zijn we bijna weer vergeten, hè? En ik zou ook

graag willen weten, of zij nu hélemáál niet bang zijn om hier zo alleen te wonen...”

„Ja, het is waar... we moeten toch alles nog eens weten... dat wilden we toen al...” valt Moeder Grootmoeder bij. Maar Vader zegt niets meer.

Sidja vindt het allang goed allemaal. Als zij morgen maar met Parta naar school mag! Hoor! De burens zingen weer en Parta speelt er weer bij! Wat klinkt dat toch mooi! Dat doen alle Christenen zeker 's avonds, zo samen zingen! Morgen toch eens vragen, denkt Sidja. En die soeling zien! Ja, fijn, morgen, Maandag!

C. Elzenga

HOOFDSTUK 7

Het is telkens zo gauw avond!

Zingend komt Sidja de tuin indansen!

„O, o, wat is het toch fijn op school te zijn!” zingt ze op een zelfgemaakt, heel vrolijk wijsje. Moeder krijgt een tik tegen haar dikke haarwring, dat die bijna losschiet en dan is Grootmoeder aan de beurt voor een aai over haar gezellige rimpelwangen.

Ziezo. Sidja is weer thuis. Vader komt ook aanlopen uit de groentetuin.

„Tabé, grote, geleerde dame!” groet hij Sidja plagend. Dat geeft me een stoeipartij van je welste! Sidja weet Vaders potlood te pakken te krijgen en gaat er mee vandoor! Ze rennen om de bomen heen, hijgend en lachend. Als Sidja ziet, dat Vader haar toch wel te pakken krijgt gooit ze het potlood hoog op, een palm in. Mooi op een groot blad blijft het liggen. Dat geeft nog meer plezier. Boompje schudden! Vooruit! Boem! Een klapper valt op de grond. Ha! Daar is het potlood ook! Maar nu heeft Vader het opgevangen. Foei! Foei! Is me dat draven! Buiten adem gaan ze zitten. Nu zal Sidja vertellen. Het hele verhaal van haar eerste schooldag.

„Vanmorgen, heel in de vroegte, om kwart over zes, ging ik van huis, samen met Parta”, begint Sidja met een ondeugend gezicht. Net of iedereen dat allang niet wist! Moeder geeft Vader een knip-oogje en Grootmoeder dreigt Sidja met haar vinger! Maar Sidja gaat vrolijk verder:

„We hadden allebei een rijstmaaltijd bij ons met wat vruchten,

netjes in een pisangblad verpakt. Parta droeg ook nog een schrift onder zijn arm. Het was nog koel en we stapten stevig door. Toch duurde de wandeling een beetje lang. Af en toe praten we wat. Over de soeling en over de mooie liederen van 's avonds. Bij school was het heel druk. Parta hielp me om mijn juf en mijn klas te vinden. Toen kwam ik naast een leuk meisje te zitten, dat Tidja heet. Dat was heel grappig. De juffrouw vergiste zich met onze namen. Sidja en Tidja lijkt ook precies op elkaar, hè? Toen heeft juf een heleboel verteld, over alles, wat we leren moeten en dat we goed moeten opletten en erg ons best doen. Anders worden we niet geleerd genoeg voor de volgende klas. Nou — en intussen heb ik maar steeds zitten kijken naar een prachtige tekening. Die stond op het bord. Er waren bomen op en vogels en een hertje in de zon. En gekleurde bloemen. Begonia's op de grond en orchideeën aan de bomen. Later heeft juf dat allemaal verteld. Ze zal nog meer tekeningen voor ons maken. Leuk, hè? En we hebben zelf ook getekend. Erg makkelijk. Allemaal kleine, schuine streepjes. Die moesten precies hetzelfde zijn. Maar dat ging wel bij mij. Bij Tidja ging het soms een beetje scheef. Maar de juffrouw vond het toch mooi. Toen het tijd was om iets te eten, mochten we naar buiten en we hebben ook nog een leuk spelletje gedaan. Dat heet betten. Ik zal het jullie ook wel eens leren, hoor!" Sidja kijkt even het kleine kringetje rond.

„Ja juf”, zegt Vader. „Dat is goed”. Sidja lacht en vertelt weer verder. „En lezen leren was er ook al bij. Juf schreef op het andere bord een letter. Dat is de O, zei ze. Als je iets verkeerd doet of als je schrikt, roep je immers: O! Nou, dat is nou die O! zei juf. En verder was er niets meer. Om elf uur ging de school uit. Dus toen zijn Parta en ik weer terug gegaan. Parta zegt, die schuine streepjes — dat is de één, van één, twee, drie. Daar leer ik over een poosje mee rekenen. En we krijgen over een paar weken tot twaalf uur les. Maar we moeten nog even aan de school wennen. Bij het terugwandelen scheen de zon en toen was het wel warm. Want we moesten tegen de berg op, ziet u. Maar we kwamen toch wel vrolijk thuis!” Sidja eindigt haar verhaal weer op dezelfde ondeugende manier.

„Nou — en óf je vrolijk thuiskwam!” zegt Moeder. „Mijn haar zit er helemaal los van”.

„Wel, wel, eentjes en ootjes heeft me dat kind geleerd!” plaagt Vader haar. „Is me dat even een geleerdheid!”

Maar Sidja gaat er niet meer op in. Ze is opeens een beetje moe na haar lange verhaal.

„Mag ik stroop?” vraagt ze aan Moeder. Dat mag. Samen verdwijnen ze in huis, Moeder en dochter. Vader gaat weer aan het werk. Grootmoeder zit nog lekker in de schaduw. Ze lacht in zichzelf over het blijde verhaal van Kleintje.

De rest van de dag gaat heel vlug voorbij. Sidja leert Moeder de letter o, door die met een stokje in het zand te tekenen. En Moeder moet ook streepjes schrijven, ook in het zand. Dat gaat heel mooi. Dan probeert Sidja een boom te tekenen. Maar dat gaat niet zo best op de grond. De fijne takjes kun je dan niet goed krijgen.

Als Karti wakker is moet de pop gewassen en gekleed worden. En Parta komt zijn soeling laten zien en speelt een heel leuk wijsje. Dan zitten ze aan de oever van de kali, met z'n vieren. Want Kodok luistert ook mee. Het is een heel mooie soeling, die van Parta. Hij heeft een hoge, blijde toon. Parta kan er trouwens al erg goed op spelen, vindt Sidja. Ze zou het zelf ook wel graag willen leren.

's Avonds zegt ze dat tegen Vader. En ook, dat ze graag een potlood en een schrift wil hebben, om thuis nog te schrijven en te tekenen.

„O já”, zegt Moeder, „ik heb óók een schrift nodig, voor mijn letters en al het andere werk”. Vader krabt zich eens achter zijn oor. Dat wordt me wat met zo'n geleerde familie! Potloden en schriften en straks natuurlijk ook nog boeken. Ja, ja! Waar haal je het geld ervoor vandaan? Moeder ziet het aan zijn gezicht, dat hij daarover denkt. Ze begrijpt dat best. En ze zegt:

„Misschien van de ananas”. Grootmoeder schudt haar wijze hoofd als ze dat hoort.

„O, o”, zegt ze, „wat jullie wel niet allemaal van je ananasgeld willen doen! Het huis opknappen en een raam maken en een slaap-

bank kopen en nu nog schriften en boeken. Weten jullie er nog niet meer bij?" Sidja begint het geval nu ook te begrijpen. Het gaat dus over geld voor alles.

„Nou hoor”, zegt ze, „voor mij mag het huis best nog zo blijven. Ik heb liever eerst een schrift en een potlood”. En daar blijft het dan maar bij. Eerst schriften en potloden, de rest komt later wel.

Zo gaan nu de dagen verder voorbij. 's Morgens de school met de twee wandelingen. 's Middags de les voor Moeder en het spelen met Karti en Parta en 's avonds nog eens streepjes en letters oefenen in het zand, terwijl de grote mensen samen praten over alles en nog wat. Sidja heeft nu niet veel tijd meer om op haar grote steen te zitten piekeren. Maar ze merkt dat zelf bijna niet. Ze vindt haar leven heerlijk zoals het nu is en dat zegt ze ook op een avond tegen de anderen thuis.

„Maar het is wel grappig dat het telkens zo gauw avond is”, vindt ze nog. En Grootmoeder zegt dan:

„Ja Kleintje. Als je veel te doen hebt, lijken de dagen korter. Dat heb je dan ook alweer geleerd, hè?”

Op haar slaapbank denkt Sidja daar nog even aan, terwijl ze luistert naar het lied en de soeling, die vanuit het buurhuis blij door de donkere avond klinken. Hoeveel keer heeft ze dat nu al gehoord? Ze weet het niet meer. Het is telkens zo gauw avond!

HOOFDSTUK 8

Een grote verrassing

Het is alweer bijna Zaterdagmiddag. Sidja's eerste schoolweek is voorbij. Ze zit op haar steen daar eens beetje aan te denken. De kali is in die week heel smal geworden, bijna droog. Het water siepelt maar zo'n beetje tussen de stenen door. Dat komt doordat het al heel lang niet geregend heeft. De regentijd zal wel gauw beginnen, denkt Sidja. Het is ook erg warm en benauwd vanmiddag. Maar toch blijft ze op haar zonnige steen zitten. Even kijken of ze alle sommetjes nog weet. Eén en één is twee. Twee en één is drie. Drie en één is vier. Vreemd zal het zijn dat er morgen geen school is. Nou ja — Moeder heeft gezegd dat zij dan maar samen school gaan houden en alles herhalen van de hele week. De sommen en de letters en het schrijven. Ja, dat zal ook best leuk zijn!

Parta en de anderen gaan morgen weer naar de stad. Hij heeft haar daarvan verteld op weg naar school, op een keer. In de stad gaan de Christenen naar de kerk. En daarna gaat Parta ook nog naar zondagsschool. Dat is niet een gewone school, waar je lezen en zulke dingen leert... maar je leert daar alles over Toehan Jesoes en Toehan Allah. Zij mag daar niet heen, omdat ze Mohammedaans is. Ja, natuurlijk, is ze dat. Grootmoeder heeft haar vaak verhalen verteld over Mohammed. En ook wel over Toehan Allah. Maar nooit over Toehan Jesoes. Wel jammer eigenlijk, dat ze niet mee kan, hoor! Ze zou er best alles van willen weten!

Ach — waar was ze nu ook weer met die sommen? O, wacht! Drie en één is vier. Vier en één is vijf. Vijf en één is zes. Zo kan

ze wel doorgaan tot vijftig. Maar de andere kinderen uit de klas nog niet. Die tellen pas tot tien. Sommigen zijn ook veel kleiner dan zij. Tidja is pas zes en zij is immers al acht jaar. Maar nou ja — dat hindert niet. Als ze het maar allemaal leren.

Wat glinstert daar toch? Op de bodem van de kali, die je nu goed kunt zien, ligt een spierwit steentje met een lichtblauw streepje erop. Prachtig gewoon! Sidja pakt het en wrijft het glanzend droog. Kijk toch eens hoe mooi dat is!

O! Nu loopt dat plekje ineens vol water. Ze heeft het steentje net op tijd gevonden. De kali begint wat harder te stromen, lijkt het wel. Zou het in de bergen al geregend hebben? Ze kijkt eens om. En ja hoor! Daar komt een donkere wolk aan. Nee maar! Dat kan een flinke plensbui worden! Daar heb je de eerste druppel ook al! Sidja springt over de stenen, rent de weg over en is nog maar juist binnen als de regenbui losbarst. Moeder is ook binnengekomen, uit de tuin vandaan. Grootmoeder wordt wakker van het rikketikken van de regendruppels op het atappen dak.

Heerlijk, die regen! Het wordt meteen al een stuk koeler.

„Het is te hopen, dat Vader ergens schuilen kan”, zegt Moeder. O ja, Vader is nog weg. Dat is waar ook! Hij is naar het dorp gegaan om dingen te kopen voor de winkel, heeft Moeder gezegd. Stel je voor, dat hij midden op de open weg is. Dan komt hij straks kletsnat thuis.

Maar de tijd gaat voorbij en de regen duurt voort en Vader komt niet thuis. Sidja probeert nog eens een tekening te maken op de grond. Ze gaat vlakbij de open deur zitten en bekijkt die natte weg eens en die kali, die nu weer vrolijk ruist en over de kleinere stenen heenstroomt. De bladeren van de bomen en de bloemen hangen zwaar van het water naar beneden. Van de zon is geen spoor te bekennen. En toch is de wereld zo ook heel mooi! Sidja wou wel, dat ze dat kon tekenen! Juf zou het best kunnen! Wat die niet allemaal kan!

Sidja trekt een paar lijnen op de grond. Dat is de weg. Aan die kant moet dus de kali komen en hier vooraan de grote palmboom. Ze doet erg haar best. Grootmoeder is weer in slaap gevallen. Moeder is achter het huis onder het afdak bezig. Parta zit nu zeker

dat nieuwe lied te leren op de soeling, dat lied voor de Zondagschool. Morgen moet hij dat spelen, met nog andere jongens. Dat is een klein fluitorkest, zegt hij. En de andere kinderen zingen dan. Wat zal dat mooi zijn! Van alles bedenkt Sidja zo. En ze tekent maar wat. En veegt het later met haar voet weer uit.

Had ze maar een schrift en een potlood! Dan zou je eens wat zien!

's Avonds is de hele wereld weer opgedroogd door een laat zonnetje en nu zitten ze daar in die schone wereld voor hun huisje aan de kant van de weg. Vader is ook weer thuisgekomen met een groot pak onder zijn arm. Maar daar is nog niets over gezegd en het ligt nog steeds op Grootmoeders slaapbank. Sidja is wel wat nieuwsgierig, maar als niemand er iets over zegt houdt zij ook haar mond, want je weet nooit, wat er mee is. Misschien iets vervelends? Dat is maar niet te hopen, want alles is nu juist zo fijn!

Nee. Kijk! Vervelend is het niet, vast niet!

Vader springt opeens op, gaat naar binnen en komt met het pak terug.

„Ra, ra, wat zit hierin?” vraagt hij. Ja, wat moet dat wel zijn? Het pak is erg bobbelig. Sidja weet het niet, hoor! Nou goed, dan zal Vader maar eens uitpakken. Voorzichtig rolt hij het papier open.

Wat is dat? Een heel mooie, deftige jas..., zoiets heeft meneer op school ook. Vader trekt de jas aan.

„Nou”, zegt hij, „ben ik niet mooi?” Moeder bekijkt de stof eens en zegt:

„Prachtig is-ie, zeg”.

„Wat moet je daarmee?” vraagt Grootmoeder. „Is-ie voor jou?”

Ja, ja, knikt Vader. En ik heb nog meer. Kijk. Moeder krijgt een heel fijne sierspeld voor in haar haar, met rode glinstersteentjes erop. Grootmoeder krijgt een plak tjoklat, een dikke plak. Ze lust dat erg graag, die Grootmoeder!

„En jij...”, zegt Vader tegen Sidja, „en jij krijgt een... een...” Een schrift! Nee! Twéé schriften! En een potlood!

Sidja springt op en vliegt Vader om zijn hals.

C. Elzenga

„Is dat voor mij? Helemaal alleen voor mij?”

„Zeg, ik mag toch wel in leven blijven, hè, nog eventjes?” vraagt Vader lachend. „En denk een beetje om mijn mooie jas, meisje! O, wacht...”

Daar. Zie je dat? Moeder heeft ook nog een schrift en een potlood.

„A doe! Nu hebben we morgen een heel echte school, wij tweeën!” roept Sidja. Ze is uitgelaten vrolijk, van al dat heerlijke, dat er is.

„Morgen is er dus school hier”, zegt Vader, „maar wat gaat er gebeuren als we nog twee nachtjes geslapen hebben?”

„Nou”, zegt Sidja verwonderd, „dan ga ik toch zeker weer naar school, naar de échte school, met Parta?”

„Goed zo. Dat weet je dus. Maar ik ga met jullie mee. Dát weet je niet. Ik ga mee tot de weg naar de theetuin. Want Maandagmorgen om zeven uur ga ik daar werken, op het kantoor. En dan moet ik deze nieuwe jas aan, zie je. Daar heeft de directeur me alvast geld voor gegeven. En toen hield ik nog wat over voor die andere dingen”.

„Is het echt waar?” vraagt Sidja verwonderd. „Gaat Vader op een kantoor werken?”

Moeder en Grootmoeder knikken allebei. Die wisten het natuurlijk al. Maar voor háár moest het een grote verrassing zijn! En dát is het! Vader als een grote toean op een kantoor! Net zoïets als Parta's Vader!

Sidja kan niet meer stil blijven zitten, hoor! Ze moet eens even heen en weer draven en een beetje springen en haar schriften en haar potlood nog eens bekijken. En Vaders jas eventjes tussen haar vingers voelen.

Intussen vertelt Vader nog door, over het werk, dat hij gaat doen en over het geld, dat hij zal verdienen.

„Nou jongen”, zegt Grootmoeder, „ik hoop maar, dat het goed mag zijn dat we hier nog blijven wonen en dat het werk je goed bevallen zal. Je bent zo aan het buitenleven gewend hier”.

Vader is daar niets bang voor. Elke dag om twee uur is hij klaar. Dan is er 's middags nog tijd over voor de tuin.

„Ja, Moeder”, zegt hij tegen Grootmoeder, „die tjoklat was het enige, wat ik bedenken kon, om mee te nemen. Of is er nog iets anders, dat u graag hebben wilt?”

Iets anders? Grootmoeder tuurt eens even in de verte. Sidja kijkt ook die kant uit, maar er is niets te zien. Het is een donkere avond.

„Iets anders?” zegt Grootmoeder langzaam. „Nou, zie je — als het nu eens kan — over een poosje — met het geld en zo — dan zou ik wel graag nog eens naar mijn oude dorp toewillen, voor een dagje. Als ik me tenminste goed voel, hoor!”

„Hè ja, Vader, dat dóen we, hè?” Sidja is meteen klaar voor het plan. „Met z’n vieren, met een dokar. Dan zie ik het dorp ook eens! O, héérlijk, Grootmoeder!” En Vader zegt:

„We zullen zien, Moeder. Dat komt wel goed, denk ik”.

Pas later bedenkt Sidja, dat Moeder zo vreemd naar Grootmoeder keek, toen ze het over haar dorp had. Zou Grootmoeder nog piekeren over de boosheid van de doekoen? Wist Moeder dat misschien?

Sidja voelt zich een beetje bang, zoals wel meer eens. Alles is zo heerlijk hier. Maar — zou het wel zo kunnen blijven?

HOOFDSTUK 9

Grootmoeders dag

Op een vroege morgen draaft een klein paardje door de stille, ijle nevelslierten de bergweg op. In het rijtuigje, dat hij trekt, zitten Grootmoeder, Moeder, Vader en Sidja. Ze zien er alle vier heel opgewekt uit. Het is ook heerlijk om zomaar eens gezellig op reis te gaan! Vader heeft een vrije dag van kantoor en Sidja heeft vakantie. Grootmoeder voelt zich heel goed en Moeder heeft de winkel maar gesloten voor deze heel bijzondere keer.

Langzaam slingert de weg zich omhoog tegen de berg op. De nevels worden steeds dunner, de zon komt door.

„Kijk eens achter je, Sidja”, zegt Vader.

„Oooo! !” Sidja weet niets meer te zeggen dan dat éne woordje. Ze ziet daar achter hen de nevels nog hangen, door de zon beschenen... nee, ze hangen daar niet zo maar — die nevels — ze worden voortgejaagd door de zon en de weg naar beneden zie je steeds duidelijker en de sawah's en de kali... alles komt te voorschijn.

„Daar, recht beneden ons zie je twee huisjes, zie je wel?” wijst Vader na een poosje aan. „Dat zijn onze huisjes, van de burens en van ons. Dat dacht je niet, dat we daarvandaan gekomen zijn, hè?”

Sidja schuift eens dicht tegen Grootmoeder aan.

„Mooi, hè Grootmoeder?” zegt ze.

Maar opeens is alles weer veranderd. Ze zijn opnieuw een bocht omgegaan en rijden nu in de volle zon. Wel heerlijk is dat, want zopas, in de schaduw, was het wel wat koud.

Moeder kijkt eens in de mand. Daarin zitten pakjes rijst en vruchten en... wat is dat nu?

„Maar Sidja, heb je je tekenschrift meegenomen?”

„Ja, Moeder en mijn potlood is er ook. In het dorp ga ik misschien wel tekenen, als het kan”, zegt Sidja. Ze zegt niet, dat ze iets voor Grootmoeder wil maken. Als het tenminste lukt! Dat is nog wel zowat het fijnste van school, vindt Sidja. Dat ze er tekenen heeft geleerd. Ze heeft dat éne schrift als een soort tekenboek gebruikt. Vader zit er even in te bladeren. De eerste probeersels zijn niet erg te begrijpen, maar langzamerhand begin je te zien, wat de tekeningen moeten voorstellen. De kali — Kodok — hun huis met de canna's — en daar heb je Grootmoeder ook al — dat lijkt heus aardig, zo van opzij gezien.

Sidja weet precies, wat er op elke bladzij staat. Hier en daar ook dingen van Juf, die haar telkens helpt en zegt hoe ze doen moet.

Karti is de laatste tekening. Maar die is niet zo goed gelukt, want ze kan niet zo lang stilzitten en je kunt haar ook nog niet aan haar verstand brengen, waar al dat heel erge stilzitten goed voor is. Als er maar beestjes en bloemen en huisjes en karbouwen voor haar getekend worden — dan let ze wel op. Ze heeft al een heleboel van die kleine tekeningen van Sidja op losse papiertjes van Meneer — daar speelt ze mee. Dan maakt ze een dorp of een bos met beesten en bloemen en bomen — dat is heel leuk. Sidja lacht eens in zichzelf.

Hup! Dat is een bocht van jewelste!

O, ze gaan nu van de grote weg af. Ja, ja, rechtsaf loopt de smallere weg naar het dorp van Grootmoeder. Wat is het toch fijn om zo'n tocht te maken! Ja, ze móet straks wat tekenen, hoor! Vader heeft haar verleden week nog wel een echt tekenpotlood gegeven! Dat moet ze beslist gebruiken!

„Wacht Kleintje, daar is de laatste bocht. Direkt kun je het dorp zien”.

Gespannen kijken ze alle vier de weg af. Hup, paardje! Deze bocht nog.

Ja! Daar ligt het dorp! Bijna verscholen onder veel hoge bomen

liggen de huisjes rondom het dorpsplein en voor het dorp langs stroomt een brede kali, waar een hoge brug overheen gebouwd is. Langs de kali staan hoge bomen met vuurrode bloemen en op het dorpsplein zie je twee reuzengrote waringins, de heilige bomen, die het dorp beschermen moeten en waarin de geesten wonen.

„Mooi, hè Grootmoeder?” zegt Sidja weer.

Voorzichtig leidt de voerman zijn paard over de bamboebrug naar het dorpsplein. Ziezo. De heenreis is afgelopen. Het was heerlijk!

Grootmoeder wijst het huisje aan van één van haar familieleden. „Daar moeten we heen”, zegt ze.

Een tijdje later zit Sidja even buiten het dorp te tekenen. Vader heeft haar hierheen gebracht, naar dit kleine meer met het heldere water, waarin de palmengroep, die op de oever staat, duidelijk wordt weerspiegeld. Sidja is er stil van geworden, zo prachtig is het hier! Dit tekenen — góed tekenen — voor Grootmoeder!

Ze is ijverig bezig. Vader komt haar straks weer halen.

Hè, nee, het lukt niet goed. Die lichtglansen in het water zijn zo moeilijk! Hoe deed Juf dat ook weer? Met allemaal van die heel fijne streepjes naast elkaar. Nee. Het gaat nog niet.

Sidja begint nog eens. Nu gaat het wat beter lijken. Ernstig bekijkt ze het resultaat van haar werken.

„Maar meisje, dat lijkt écht, hoor!” Vader staat achter haar en vergelijkt de tekening met het echte meer. Hij trekt eens aan Sidja's vlecht, bij wijze van goedkeuring. Sidja voelt, dat Vader blij is met haar tekening.

Samen gaan ze terug naar het huisje, waar Grootmoeder is. Moeder is daar ook al. De tijd gaat heel vlug, als je uit bent. Er moet alweer eens iets gegeten worden.

De oude nicht van Grootmoeder is heel vriendelijk. Ze vindt het leuk om de hele familie eens te zien. Haar dochter met een kleine baby is ook gekomen om het bezoek te begroeten.

O, o, wat wordt er druk gepraat! Grootmoeder wil van iedereen alles weten! Sidja luistert een tijdje naar het gezellige gebabbel,

C. Elzenga

maar het begint haar toch gauw te vervelen. Zij kent de mensen immers niet, waarover gepraat wordt.

Wat zal ze nu eens doen? Ze kijkt rond. Wacht! Dát is het! Het slapende kindje op het kleine matje ziet er zo lief uit... dat gaat ze tekenen!

Eens even zien — van welke kant kan het het beste? Ja, hier, zo'n beetje van opzij maar. Juf heeft gezegd, dat gezichten tekenen van de voorkant af heel moeilijk is. Dat moet ze later maar proberen.

Sidja tekent. Heel voorzichtig schetst ze de fijne lijnen — het ronde kopje — het kleine neusje — de zachte haartjes en het knuistje, dat tegen de mond aangedrukt wordt.

Lijkt het? Ach nee — het kon eigenlijk iedere andere baby net zo goed zijn! Nog eens proberen! Daar — dat lijntje bij de ogen en dat grappige rimpeltje moeten er ook zijn op de tekening. Ja — nu lijkt het heus iets beter. Sidja staat op.

„Moeder”, fluistert ze, om het gesprek niet te storen. „Kijk eens even”. Moeder kijkt even opzij en dan... Ze pakt het schrift uit Sidja's handen en roept heel verwonderd:

„Nee maar, moeten jullie toch eens even zien — die Sidja toch!”

Het schrift gaat van hand tot hand. Er zijn intussen nog meer mensen binnengekomen, ziet Sidja nu.

„Nee maar, dat is mijn kleine Saimi — wat lief is dat — kijk toch eens even aan!” De Moeder van de baby wil het schrift niet meer teruggeven. Ze vindt de tekening zo mooi — haar man moet hem zéker óók zien vanavond, als hij van de sawah thuiskomt!

Grootmoeder wenkt Sidja. Ze fluistert:

„Geef het haar cadeau, Kleintje. Ze zal er heel erg blij mee zijn, denk je ook niet?” Ja, dat doet Sidja dan maar.

„U mag hem wel hebben, hoor! Vader kan hem wel voorzichtig uit het schrift losscheuren”.

Nee maar! Dat is fijn van die kleine Sidja! Iedereen praat erover. Sidja krijgt het er warm van. De oude nicht ziet dat wel. En Grootmoeder ook. Ze beginnen allebei tegelijk over iets anders te praten. Gelukkig maar! Sidja gaat nog eens naar de baby kijken, die juist wakker wordt en begint te huilen. Ziezo, dat is nog een

afleiding. De tekening ligt op een oude kist. Sidja werpt er nog even een oogje op. Vreemd hoor, om zomaar iets van jezelf hier achter te laten!

Als het tijd wordt om op te stappen, — ze willen graag voor donker thuis zijn — gebeurt er nog iets heel onverwachts. Oude nicht komt geheimzinnig naar Sidja toe met haar handen op haar rug en zegt:

„Kleintje, ik heb nog iets voor jou. Je tekening blijft hier voor ons en jij mag dit meenemen van ons”, en van achter haar rug tovert ze zomaar een soeling te voorschijn. Een echte, mooie, gladde bamboefluit!

„Die ligt hier maar — hij is nog van Grootmoeders broer geweest, zie je. Dus hij blijft nog in de familie ook, bij jou. Speel er maar mooi op, net zoals je tekent”.

Sidja weet weer eens niets te zeggen, omdat ze zo erg blij is!

„Dank u, dank u wel”, zucht ze zacht. Vader knipoogt:

„Wat fijn, hè Sidja? Kun je samen met Parta spelen!”

Een soeling! Sidja zou wel meteen willen proberen of ze er geluid uit kan krijgen! Maar dat durft ze toch niet en niemand zegt er gelukkig iets over. Ze moeten afscheid nemen. Iedereen heeft nog dit of dat te zeggen. Maar eindelijk zitten ze dan toch weer in hun rijtuigje. Sidja heeft haar schatten op haar schoot liggen, de soeling, het schrift en het tekenpotlood. Ze zal het bezoek aan dit dorp van Grootmoeder nooit meer vergeten!

Er wordt onderweg bijna niet gepraat. Ze zijn allemaal met hun gedachten nog in het dorp. Vader maakt alleen een opmerking:

„Vreemd vind ik het, dat de doekoen naar het ziekenhuis in de stad is gegaan voor die brandwonden. Hij was er zeker wel erg ziek van! Maar ja — hij heeft gezegd, dat hij in géén geval met die Christenen wilde praten...”

Grootmoeder kijkt Vader aan. Het lijkt of ze iets wil zeggen, maar het gebeurt toch niet. Sidja ziet, dat Grootmoeder zit te denken. Over de doekoen en over de Christenen? Ze weet het niet. Als Grootmoeder iets heel belangrijk vindt, praat ze er niet zo gauw over, weet Sidja.

„Je moet niet teveel praten, maar altijd goed luisteren en ook lang nadenken over alles” heeft Grootmoeder dikwijls tegen haar gezegd.

Dat doet Grootmoeder nu zelf ook.

HOOFDSTUK 10

Een hevige vechtpartij

Zie je, hier heb je het meertje van Grootmoeders dorp”.

Parta is even binnengekomen om de tekeningen te bekijken, die Vader voor Sidja heeft opgehangen. Het meertje hangt boven de slaapbank van Grootmoeder en baby Saimi en Kodok hangen aan Sidja's wand. Ze heeft de eerste tekening van Saimi toch maar bewaard en een beetje bijgewerkt.

„Hé, wat heb je dáár?” Parta, die dichtbij Sidja's slaapbank staat, wijst naar de plaat.

„O, heb je die nog nooit gezien?” vraagt Sidja. „Ach ja, het is hier ook erg donker, hè? Die plaat — die heb ik in het ziekenhuis gekregen. Ik was daar toch een poos, toen mijn been gebroken was?” Parta knikt en kijkt nog steeds naar die plaat.

„Nou — daar hing deze plaat, maar dan in het groot. Ik kon hem vanuit mijn bed zien. Enne — toen heb ik eens aan zuster Truus gevraagd, wie Hij was, een Toean dokter of zo? Ze vertelde me over Hem en 's avonds waren er ook wel eens verhalen... Deze plaat kreeg ik mee, toen ik naar huis mocht”.

„Het is Toehan Jesoes, hè?” zegt Parta zacht.

Sidja knikt. Zuster Truus — wat zou ze die graag nog eens willen zien! Ze kon dingen zó zeggen, dat je er erg blij van werd.

„Nou ja”, zegt Parta, „dus jij hebt die plaat. Maar wat moet je er eigenlijk mee? Je kent Hém toch niet?”

„Nee — dat niet —”. Sidja haalt haar schouders op. Ze begrijpt niet zo goed, wat Parta bedoelt.

„Ach — nou ja —” zegt Parta en hij draait zich om. „Kom! Ga je mee met de soeling? Dan kunnen we nog eens dat nieuwe lied spelen”. Hij loopt naar buiten. Sidja haalt haar soeling uit de kist van Grootmoeder.

Even later zitten ze samen bij de kali en fluiten een nieuw lied voor de Zondagsschool van Parta. Dat hebben ze al vaak gedaan, nadat Sidja van de reis naar Grootmoeders dorp terugkwam met haar soeling. Ze doet erg haar best, maar het gaat vanmiddag niet zo goed als anders. Telkens maakt ze een fout. En Parta is gauw boos — ánders ook wel eens — maar nù zo dikwijls. Sidja wordt er een beetje verdrietig van. Ze houdt er maar mee op. Zo is er niets aan.

„Ik heb geen zin meer”, zegt ze en ze laat Parta alleen zitten. Hij protesteert niet eens. Hij heeft zeker ook niet veel zin. Sidja gaat maar naar Karti. Als ze nog even omkijkt zit Parta nog bij de kali en staart recht voor zich uit.

Als Sidja een paar dagen later uit school thuiskomt vraagt Moeder:

„Heb je je plaat meegenomen om aan Juf te laten zien?”

„Mijn plaat? Meegenomen? Nee — ik heb hem niet. Waarom? Wat is er mee?”

Sidja vraagt het een beetje angstig.

„Hij is er niet”, zegt Moeder. „Kom maar kijken”. Samen lopen ze naar binnen.

„Zie je wel, Sidja?”

De plaat is weg! En zìj heeft hem niet!

Ze denkt meteen aan Parta. Die vond de plaat immers erg mooi! Maar nee — dat kán toch niet! Sidja staat daar maar en kijkt van de lege plek aan de wand naar Moeder en dan weer naar Grootmoeder.

„Jullie hebben hem toch écht niet, hè?” vraagt ze.

„Welnee, kindje”, antwoordt Moeder, „ik heb juist al een poosje gezocht voor je, onder de bank en in de kamer en ik heb ook al gekeken of hij soms in je schrift zat of in Grootmoeders kist. Maar hij is er niet — nergens.”

Sidja kijkt heel ernstig nu.

„Vader misschien?”

„Maar Kleintje, wat moet Vader nu met die plaat? Dat had hij dan toch wel gezegd, als hij er iets mee wou?” Grootmoeder is heel zeker van haar zaak. Nee, Vader heeft hem ook niet. En ze móét die plaat terughebben! Ze wil hem niet missen! Nee! Nooit!

„Ik begrijp het niet...” stamelt Sidja nog. En dan holt ze het huis uit, de weg op. Verschrikkelijk boos is ze nu, op Parta, die stiekem de plaat heeft weggepakt... Parta, die daar bij de kali staat met Karti, net alsof er niets aan de hand is. Ze grijpt hem bij zijn baadje en schudt hem heen en weer.

„Geef mijn plaat terug — direkt — versta je dat — je bent een dief — een lelijke, gemene dief!” Sidja gilt van kwaadheid. Ze stompt Parta op zijn armen en op zijn schouders. Parta is eerst even overrompeld, maar dan slaat hij terug. Hij laat zich zo maar niet stompen en slaan en uitschelden! Dat zal ze eens zien, die razende, nijldige spin! Karti staat met grote ogen te kijken. Wat doen ze toch? Ze grijpt er niets van.

Sidja begint weer te schreeuwen. Ze moet haar plaat hebben. Hij zál hem geven! Hij is van háár! Ze rollen samen over de grond — soms ligt Sidja even onder, maar ze is watervlug en weet telkens weer los te komen en mept er met een razende vaart op los.

Karti begint bang te huilen.

„Dief! Lelijke varkenskop!” roept Sidja weer. Parta broemt wat, maar Sidja verstaat hem niet. Hij zegt niets — zie je wel — hij hééft haar plaat!

„Je gééft hem terug!” hijgt ze steeds weer. „Je zúlt het, hoor je!”

Daar! Parta is sterker dan Sidja. Hij gooit haar opeens van zich af en wil wegrennen. Maar daar staat Grootmoeder. Karti is tegen haar aangekropen. Grootmoeder kijkt hem zo vreemd aan — hij blijft nog even staan. Sidja wil weer op hem afvliegen, maar Grootmoeder steekt haar hand op, omdat ze iets zeggen wil.

„Is dat gewóón, Parta, dat een Christen steelt en bedriegt?”

En is mijn Kleintje een kijvende heks geworden, alleen omdat er iets weg is?” Vreemd langzaam vraagt Grootmoeder dit.

Ze zwijgen allebei. Parta draait zich om en verdwijnt, naar zijn

huis. Sidja kijkt Grootmoeder na, die langzaam met Karti de weg oversteekt.

Ja natuurlijk, ze heeft gestompt en gevochten en gescholden! Dat is niet zo best! En toch zou ze het weer willen doen! Want ze wil haar plaat hebben! Ze kán hem niet missen! Niemand begrijpt dat zeker! Hoe kan ze dat ooit duidelijk maken, zó duidelijk dat Parta weet, dat zij die plaat net zo goed graag hebben wil als hij?

Sidja staart naar het stromende, vrolijke water.

„Hier,” hoort ze opeens. Parta stopt haar de plaat in de handen. Hij zegt kort:

„Ik wilde hem graag hebben. Jij geeft er toch niets om... dat dacht ik tenminste...” En weg is hij weer.

Met haar plaat loopt Sidja naar huis. Nu heeft ze hem weer. Maar ze is niet erg blij. Binnen legt ze de plaat op de bank en loopt de tuin in.

Grootmoeder zit op het gras met haar rug tegen een palm. Een beetje verlegen blijft Sidja staan en zegt zacht:

„Ik heb de plaat terug”.

Grootmoeder knikt alsof ze dat al wist en zegt dan:

„Je had wel gelijk, Kleintje en stelen is erg lelijk — maar wat jij deed, was ook fout. Je had het anders moeten doen”.

Anders. Sidja weet niet hóe. Ze was nou eenmaal boos — erg boos! Maar dat is nu helemaal weg. Er is iets vreemds in haar... ze begrijpt niet wat. Parta deed zo raar met die plaat. Waarom toch? En dan zegt Grootmoeder:

„Waarom wil die jongen die plaat zó graag hebben, dat hij hem steelt?”

Ja. Dát is het vreemde, dat Sidja ook niet begrijpt. Ze weet zeker, dat Parta anders nooit iets zou stelen. Nooit! Maar die plaat wel... Dat is gewoon niet te begrijpen... Grootmoeder denkt er ook al aan, hoe vreemd dat is...

Als ze 's avonds nog even in de stilte bij elkaar zitten vertelt Grootmoeder het hele verhaal aan Moeder en Vader. En weer komt ze met die vraag.

„Begrijpen jullie dat nu? Waarom wil Parta die plaat zó graag hebben, dat hij hem steelt?” Moeder zegt:

„Het is Toehan Jesoes toch — voor Parta is dat zeker...” Verder komt ze niet. Ja, want wát is dat nu precies voor Parta en voor de anderen?

Het blijft een poosje stil. Tot Grootmoeder tegen Vader zegt:

„Wanneer vraag je nu eens of we hun boek over Toehan Jesoes mogen lenen? We wilden hem toch erg graag leren kennen verleden jaar. En door Hem zijn we eigenlijk hier blijven wonen, weten jullie nog wel? Zoiets moet je niet vergeten...” Maar Vader geeft geen antwoord.

De volgende dagen zit Sidja in haar vrije tijd druk te tekenen. Moeder en Grootmoeder vragen niets. Sidja probeert de plaat na te tekenen. O, Sidja doet zo erg haar best! Ze begint een paar keer opnieuw. De tekening moet echt goed op de plaat lijken. Ze heeft het gevoel, dat ze nu juist hiérvóór tekenen heeft geleerd — om deze plaat voor Parta te kunnen maken! Voor Parta, die zó graag die plaat van Toehan Jesoes wilde hebben, dat hij hem ging stelen.

Wat is er toch precies met Toehan Jesoes?

Onder het tekenen zit Sidja steeds weer aan Hem te denken. Er is zoveel, dat ze niet begrijpt. Maar ze is toch wel erg blij nu, dat ze kan tekenen!

Eindelijk is haar werk een beetje naar haar zin! Ze bekijkt het eens op een afstand. Ja, zo kan het wel. Wat zal Parta ervan vinden? Zal hij hem mooi genoeg vinden om er blij mee te zijn en om hem aan de wand te hangen?

Langzaam loopt Sidja met haar tekening naar het buurhuis toe. Daar vindt ze Mevrouw alleen thuis. Meneer is nog even met Parta en Karti gaan wandelen. Eigenlijk is dat een hele opluchting voor Sidja, want ze wist niet, hoe ze precies doen moest met die plaat voor Parta. Nu lacht ze maar eens vriendelijk tegen Mevrouw en zegt:

„Ik wilde dit aan Parta geven, ziet u” en ze legt de tekening op tafel neer.

„O, maar, Sidja — dat is héél fijn. Heb je de plaat nagetekend?”

— ja, dat is héél fijn! — hij is ook héél mooi...” zegt Mevrouw. Het lijkt even net of Mevrouw ook niet goed weet, wat ze zeggen moet. Ze staat op — ze stapt op Sidja af — dan draait ze zich weer om en pakt de plaat van de tafel.

„Kom! Weet je wat, Sidja? We hangen hem samen op, boven Parta’s slaapbank. Lijkt je dat niet leuk?”

Samen zijn ze even druk bezig in de andere kamer. En samen staan ze te kijken, naar die tekening, die daar hangt voor Parta.

„Dank je wel, Sidja”, zegt Mevrouw nu. „Parta houdt erg veel van Tochan Jesoes, weet je”.

Sidja knikt maar eens. Ze gaat maar weer naar huis.

Langzaam loopt ze terug.

Thuis zit Grootmoeder alleen op haar te wachten. Ze zegt:

„Dát was nou iets van mijn oude Kleintje!”

En daarom moet Sidja opeens erg lachen en Grootmoeder ook. Het klinkt zo grappig, dat „oude Kleintje!” Ze is immers niet écht oud!

HOOFDSTUK 11

Sidja speelt mee

Sidja en Parta staan samen rond te kijken in de maanverlichte avondwereld. De palmladeren glanzen; de kali lijkt een zilveren stroom. Kodok zit blij te kwaken en vanuit de verte krijgt hij antwoord.

„Het is soms net of onze kali leeft, hè?” zegt Parta.

Hè, ja, dat heeft Sidja nu ook al vaak zo gevoeld, maar ze heeft het nooit zo kunnen zeggen, grappig is dat! Parta kan dingen zeggen. Hij heeft haar ook verteld over de plaat en hoe blij hij met de tekening was, toen hij die boven zijn slaapbank vond. Zulke dingen, die Sidja erg moeilijk vindt, kan Parta goed zeggen, met woorden, die het mooi maken.

Zij probeert altijd maar weer dingen te tekenen. Toch is dat ook erg moeilijk. Als je bijvoorbeeld tekenen wil dat de kali leeft, dat lukt niet zo maar. Maar Juf zegt, dat ze goed haar best moet doen, dan zal ze later heel goed kunnen tekenen. Wat zou dat fijn zijn! Toehan Jesoes misschien wel — nóg anders — nóg beter — wie weet!

En dan is er nog de muziek, die ze samen maken. Dat lijkt ook wel een beetje op dingen zeggen, liederen zeggen.

Al deze gedachten gaan vliegensvlug door Sidja's hoofd. Naar Parta knikt ze alleen maar. Ze kan hem dit alles alweer niet vertellen!

Samen lopen ze de weg over naar de anderen toe. Want voor Sidja's huis zitten de twee families weer eens bij elkaar. Karti naast

Grootmoeder. Die kleine leukerd hoopt natuurlijk weer op een verhaaltje.

Juist als iedereen een glas stroop heeft, horen ze stemmen op de weg. Zo laat nog? Wat vreemd!

Even later komen twee mannen het erf op.

„Goedenavond!” groeten ze lachend. „Mogen we hier zo laat nog wel om logies komen vragen tot morgen?”

„Nee maar! Wat doen jullie hier?” Vader springt op. Hij heeft hen het eerst herkend. Het zijn een neef van Grootmoeder en zijn vriend, allebei uit Grootmoeders dorp. Meteen is het een hele drukte van groeten en kennismaken. Ja, ze hebben allerlei pech gehad en daardoor zijn ze nu zo laat. Ze hebben niet veel zin meer om nog helemaal naar het dorp te wandelen, al is het dan wel een mooie maanavond.

„Natuurlijk niet. Jullie blijven rustig hier vannacht, hoor!” zegt Grootmoeder. Moeder schenkt limonade in.

„Jullie zullen wel dorst hebben van die wandeling”, zegt ze.

De bezoekers vertellen al gauw de kleine en grotere nieuwtjes uit het dorp. Sidja waagt het zelfs naar baby Saimi te vragen.

„O, die Saimi”, krijgt ze te horen. „Die Saimi is alweer zoveel groter geworden en zo erg veranderd — je moet haar nodig weer eens komen tekenen, zeg!” Sidja lacht erom. Dat kan immers toch niet! Maar ze zou het best willen, hoor!

Parta maakt opeens een heel plan en gaat dat aan Sidja uitleggen. Ze moesten eens met z'n allen kunnen gaan. Hij zou best een handig wagentje kunnen maken voor Grootmoeder en Karti en dan konden ze er een flinke bergtocht van maken! Sidja schiet in de lach! Ze ziet in haar verbeelding Grootmoeder al zitten in zo'n laag, klein, wankel karretje met Karti op schoot! En zij zouden dat dan zeker om de beurt een poosje moeten trekken of duwen! Een gek gezicht zou dat zijn!

Parta verdedigt zijn plan! „Het kan best”, vindt hij, „moet je maar horen...”

Opeens merkt hij, dat hij nog maar alleen aan het woord is. Wat is er aan de hand? Iedereen is stil.

Tot één van de bezoekers langzaam begint te praten, alsof hij naar zijn woorden zoeken moet.

„Ja, ziet u — dat is een beetje een vreemd geval met die tocht van ons naar de stad. We zijn in de stad geweest. Vanmorgen met de dokar heengegaan. Maar — laat ik bij het begin beginnen”. Hij gaat zachter praten. Ze zitten allemaal roerloos en ingespannen te luisteren. Er is blijkbaar iets belangrijks.

„Jullie weten — onze oude doekoen was in het ziekenhuis — maar hij kon niet meer beter worden — de brandwonden waren te groot. — Toen is hij weer thuisgekomen. Een paar dagen heeft hij daar nog gelegen, stil gelegen, zonder iets te zeggen. Zijn zoon, zijn opvolger, wilde graag nog met hem praten over het werk, maar de oude doekoen zei niets, helemaal niets. Tot — op een avond — riep hij zijn jongen bij zich en zei hem — zei hem — dat hij geen doekoen moest worden... of nee, dat zei hij niet precies...”

Als om hulp te vragen kijkt hij zijn vriend aan. Die vertelt langzaam verder:

„Hij heeft gezegd, dat zijn zoon pas doekoen moest worden als hij beslist zéker wist, dat het goed was. En dat moest hij gaan bespreken met de toean-dokter uit de stad, uit het ziekenhuis. De oude doekoen zei, dat hij zelf altijd vast geloofd had, dat hij écht macht had met de geesten om te gaan en om zieken te genezen. Maar de toean-dokter had gezegd, dat alles heel anders was en dat er maar één werkelijke doekoen was — die zijn macht van Toehan Allah zelf gekregen had, omdat hij zijn eigen zoon was... Ja, het klinkt allemaal heel vreemd. Wij weten er verder ook niets van. Maar onze doekoen zei het laatst: „Jongen, ik voel het — het is anders — ga jij het onderzoeken”. Vlak daarop is hij gestorven. Het was dus zijn laatste wens en ook een beetje een bevel en een soort waarschuwing. Dus — jullie begrijpt wel — zijn zoon moest het wel doen. Vanmorgen hebben wij hem naar het ziekenhuis gebracht. Het dorp wilde natuurlijk graag weten wat er verder zal gaan gebeuren. Sommige mensen zijn er helemaal ondersteboven van. We zitten nu zonder doekoen; zonder iemand, die met de geesten kan spreken. Het dorp is daar heel angstig van geworden. En het kan zo toch ook niet blijven! Zo gauw de geesten merken,

dat we geen rekening meer met ze houden en dat de nieuwe doekoen eraan twijfelt of de oude manier van leven nog wel goed is... dan weet je niet, wat er allemaal gebeuren kan. Zie je, daarom gingen we mee. Dan weet het dorp zo gauw mogelijk hoe alles gegaan is.

We kunnen ze trouwens niet veel nieuws vertellen. In het ziekenhuis heeft hij — de opvolger dan — heel lang zitten praten en daarna is hij naar de dominee gegaan. Daar is hij gebleven en hij heeft ons terug gestuurd. Hij zei, dat we in het dorp zeggen moesten, dat hij, zo gauw als hij kon, terug zou komen en dat ze op hem moesten wachten. Verder kon hij er niets van zeggen. Maar wij hebben tegen elkaar gezegd onderweg, dat hij dus niet meteen het gevoel heeft gekregen, dat zijn Vader het verkeerd had... Begrijp jij er iets van?" Dat zegt hij tegen Vader.

Wat zit Vader vreemd-somber te kijken, ziet Sidja opeens.

Grootmoeder zegt heel zacht en heel langzaam: „De d-o-e-k-o-e-n...” alsof ze het verhaal bijna niet geloven kan. De bezoekers voelen dat ook. Ze kijken elkaar eens aan en één van hen zegt nog eens duidelijk:

„Het is allemaal echt waar. Jullie kunnen het aan iedereen in het dorp navragen”.

Grootmoeder wil nog eens weten:

„Wat heeft hij ook weer precies gezegd — dat allerlaatste, bedoel ik?”

„Jongen — ik vóel het — het is anders — ga jij het onderzoeken”.

„Ik begrijp er niets van”, zegt Vader nu, „maar dat kan ook eigenlijk niet. Wij weten immers niets van het Christendom af. Tenminste... Sidja is verleden jaar ook al thuisgekomen met een paar verhalen over de zoon van Toehan Allah... Ja, ja, en de doekoen is toch niet de eerste de beste... en hij wilde beslist niet met die Christenen praten, had hij gezegd... Maar, wat moeten jullie nu zonder doekoen in het dorp?”

Moeder kijkt Sidja eens vragend aan.

„Weet je nog, kindje... Zuster Truus heeft ook eens zoiets gezegd... dat Toehan Jesoes de mensen beter kan maken en helpen, maar op een andere manier, dan wij meestal willen of dan wij denken... Zoiets was het...”

Sidja knikt maar stil. Ze weet het ook niet zo goed meer. Daarom kijkt ze naar Parta's Vader. Hij is toch een Christen, hij moet het weten, hoe het allemaal is!

Vader ziet Sidja kijken. Hij kijkt ook.

„Wat zegt u hier nu wel van?” vraagt hij.

Het is net, of Meneer hierop heeft gewacht, tot Vader hem iets zou vragen. Want hij aarzelt geen ogenblik, maar zegt rustig:

„U moet echt niet van mij verwachten, dat ik u alles direkt helemaal duidelijk kan maken. Ik ben zelf ook nog niet zo lang Christen. Maar één ding is voor mij zeker — het dorp kan zonder vrees op de nieuwe doekoen wachten. De geesten zullen niets doen, want ze kunnen niets doen. Daarvoor zal Toehan Jesoes zorgen. Hij is veel sterker. Dat is abso-luut waar. Eéns — vroeger — is Toehan Jesoes in de wereld geweest en door Hém hebben wij, mensen, Toehan Allah pas goed leren kennen. Dat is eerst wel moeilijk soms, want dan leer je ook jezelf kennen en dan vind je jezelf niet zo best. Ik weet werkelijk niet, hoe ik het zo gauw uit moet leggen. Maar, als je eenmaal weet, wat Toehan Allah allemaal voor ons over heeft gehad en als je weet, wat Toehan Jesoes voor ons heeft gedaan — dan merk je, dat jezelf echt helemaal niets waard bent — helemaal niets — dat het helemaal verkeerd met je is...”

Meneer praat heel zacht nu.

„Dat zult u ook merken”, zegt hij, weer wat duidelijker en hij kijkt de kring eens rond. „Ja, dat zult u ook merken, als u tenminste over Toehan Jesoes horen of lezen wil... Maar het komt alles heel goed — wel heel anders dan je denkt — maar veel beter nog...” Het is heel stil.

„Het spijt me. Het is zo moeilijk uit te leggen”, zegt Meneer nog eens. „In de Bijbel lees je het soms opeens heel duidelijk...”

Het is weer stil. Sidja hoort alleen het zachte ruisen van de palmladeren. Grootmoeder zegt weer hoofdschuddend:

„De doekoen nog wel...”

Vader staat op. Hij loopt naar de weg en komt weer terug en zo blijft hij lopen, heen en weer, heen en weer.

Niemand vraagt waarom hij dat doet. Sidja begrijpt het niet goed. Wat wil Vader toch?

O, daar is hij weer terug.

Hij blijft bij Meneer staan en vraagt:

„Mogen wij af en toe uw Bijbel eens lenen?”

„Natuurlijk. Dat spreekt vanzelf”, antwoordt Parta’s Vader.

„Dát is goed”, zegt Grootmoeder en ze knikt heel nadrukkelijk tegen Vader. „Dat wilden we eigenlijk al zo lang...”

Verder wordt hierover niets meer gezegd.

Deze vreemde avond is voorbij.

Binnen gaat Sidja nog even op haar slaapbank zitten, onder de plaat van Toehan Jesoes en wacht.

Buiten schijnt nog steeds de maan en de kali ruist zachtjes.

Kodok kwaakt in de stilte.

Maar dat is niet het laatste, wat Sidja hoort.

Vanuit het buurhuis klinkt een lied... een lied, dat ze kent.

De burens zingen het heel blij.

Parta speelt het op zijn soeling en... Sidja speelt mee.

c. Elzenga